

دستور العمل نگارش

و

نحوه تنظیم گزارش نهایی

بسمه تعالی

در راستای توسعه مرزهای دانش و تقویت بنیه دانش‌پژوهان در نحوه ارایه یافته‌های علمی و پژوهشی خود، آشنایی با نحوه نگارش و تنظیم مطالب علمی از اهمیت فراوانی برخوردار است. چگونگی تنظیم و تدوین یکنواخت گزارش‌های طرح‌های تحقیقاتی و اتخاذ رویه‌ای واحد در سطح دانشگاه مستلزم رعایت نکاتی است که در این راهنما شرح داده شده است.

این راهنما در چهار بخش تحت عناوین، مشخصات اصلی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه، نحوه تنظیم صفحات مقدماتی، مشخصات متن اصلی طرح، صفحات پس از متن و فهرست‌نویسی منابع تنظیم شده است. توصیه می‌گردد قبل از شروع به نگارش یافته‌ها این راهنما به دقت مورد مطالعه قرار گیرد.

الف - مشخصات اصلی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه

۱- در داخل جلد عبارت «کلیه حقوق طرح برای معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال محفوظ می‌باشد» درج گردد.

۲- روی جلد و پشت جلد مطابق نمونه پیوست (فرم الف و ج) تنظیم گردد.

۳- نگارش متن با قلم ۱۲ با فونت Tahoma در word ۲۰۰۳ به بالاصورت پذیرد.

۴- حاشیه صفحات ۳ سانتی‌متر در نظر گرفته شود.

- بین دو خط با فاصله ۱/۵ تایپ شود.

- در قسمت عطف مجلد طرح عنوان، نام مجریان و سال اجرا نوشته شود.

۶- گزارش نهایی حداقل در ۳۰ صفحه تهیه گردد.

ب- نحوه تنظیم صفحات مقدماتی:

۱- صفحه سفید: در ابتدا و انتهای هر طرح یک صفحه سفید قرار داده شود.

۲- صفحه عنوان فارسی: مطابق فرم الف

۳- صفحه بسم ... الرحمن الرحیم

۴- صفحه تقدیم (در صورت لزوم)

۵- صفحه تشکر و قدردانی (در صورت لزوم)

۶- صفحه و یا صفحات فهرست مطالب: در فهرست طرح، عناوین صفحات اولیه نظیر تقدیم و تشکر ذکر نمی‌شود.

فهرست مطالب شامل عناوین فصول، بخش‌ها و زیربخش‌های هر فصل می‌باشد.

عناوین ذکر شده در فهرست مطالب بایستی عیناً با عناوین متن مطابقت داشته باشد. برای جلوگیری از خطای

چشم، بین عنوان و شماره صفحه مربوطه، در فهرست مطالب نقطه‌چین درج شود. در صورتی که یک عنوان از

بیش از یک سطر تشکیل شده باشد، نقطه‌چین و شماره صفحه مربوطه در خط دوم ذکر گردد.

۷- صفحه یا صفحات فهرست جداول (در صورت وجود)

۸- صفحه و یا صفحات فهرست نمودارها و تصاویر (در صورت وجود)

۹- صفحه و یا صفحات فهرست شکل‌ها و تصاویر (در صورت وجود)

۱۰- فهرست علائم اختصاری

۱۱- فهرست پیوست‌ها

۱۲- فهرست منابع فارسی

۱۳- فهرست منابع لاتین

۱۴- نمایه موضوعی (در صورت لزوم)

۱۵- پیوست‌ها: نامه‌ها، نمونه پرسش‌نامه‌ها، نمونه فرم رضایت آگاهانه، بررسی‌ها، مطالب مکمل، آمار و ارقام و ... که به نحوی در طرح مورد استفاده قرار گرفته‌اند به صورت پیوست‌های جداگانه آورده می‌شوند. در صورتی که این پیوست‌ها دارای موضوعات مختلفی باشد دسته‌بندی شده و تحت عنوان پیوست ۱، ۲ ... آورده می‌شوند. اگر در موقع نگارش متن لازم باشد به این پیوست‌ها اشاره و یا مراجعه گردد درج شماره پیوست در داخل پارانتز الزامی است. آرایش صفحات پیوست همانند بقیه صفحات متن صورت می‌گیرد.

۱۶- **چکیده طرح:** چکیده بخشی از طرح است که به زبان فارسی نگارش شده و در عین اختصار، اصل مطلب را به خواننده منتقل می‌نماید. چکیده بایستی به عبارات روشن و روان مزین بوده و به تنهایی گویای طرح باشد. در یک یا دو جمله ابتدایی چکیده، اهمیت و هدف تحقیق ذکر شده و پس از آن مهم‌ترین نکات روش کار در یکی دو جمله آورده می‌شوند. مهمترین نتایج اخذ شده و در نهایت نتیجه کلی تحقیق، چند جمله انتهایی چکیده را تشکیل می‌دهند.

در چکیده نباید تاریخچه، زمینه تحقیق و تکنیک‌های بدهی ذکر شوند و به جای آنها بر روی اطلاعات جدید، فرضیه‌ها و نتایج تأکید گردد. لازم است چکیده در یک پاراگراف و حداکثر شامل ۳۰۰-۲۵۰ کلمه باشد.

۱۷- **کلمات یا واژه‌های کلیدی:** راهنمای نکات مهم موجود حداکثر در ۵-۴ کلمه در طرح است لذا باید در حد امکان کلماتی انتخاب شوند که ماهیت و محتوای آن را به وضوح روشن نماید.
(پیوست فرم ب)

ج- مشخصات متن اصلی طرح

متن اصلی لازم است به زبان فارسی یا به انگلیسی (اختیاری) تهیه گردیده و شامل مقدمه و هدف، بررسی منابع (مروری بر تحقیقات انجام شده)، مواد و روش کار، نتایج، بحث و نتیجه‌گیری و پیشنهادها باشد.

فصل اول: مقدمه و هدف

در این فصل با هدف آماده نمودن زمینه ذهنی خواننده بایستی موضوع تحقیق به زبانی ساده و جهت یافته به خواننده معرفی شود. مقدمه مطالب، خواننده را مجذوب نموده و اهمیت موضوع را آشکار می‌سازد. در مقدمه بایستی با ارائه سوابق، شواهد تحقیق و اطلاعات موجود (با ذکر مأخذ) خواننده را جهت داد و به سوی هدف تحقیق هدایت کرد.

همچنین در این فصل با استفاده از منابع موجود و مطالعات انجام شده توسط سایر محققین، دانسته‌های موجود در مورد موضوع تحقیق، مورد مطالعه قرار می‌گیرند. در نگارش این فصل بایستی از حاشیه روی خودداری نموده و صرفاً به توضیح مطالب مربوط به موضوع مورد مطالعه پرداخت.

فصل دوم: مواد و روش کار

در این فصل وسایل مورد استفاده با ذکر مدل، شرکت و کشور سازنده و نیز مواد استفاده شده با ذکر مشخصات آن نظیر شرکت و کشور سازنده و نیز روش تحقیق توضیح داده می‌شوند. در این فصل از ذکر روش‌های معمول خودداری نموده و تنها به ذکر مأخذ این گونه روش‌ها بسنده گردد. روش‌های جدید بایستی دقیقاً شرح داده شوند.

فصل سوم: نتایج و یافته‌ها

در این فصل نتایج اخذ شده از تحقیق دقیقاً توضیح داده شده و برای روشن شدن بهتر موضوع می‌توان از جداول، نمودارها و تصاویر به نحو مطلوبی استفاده نمود. یافته‌های تحقیق به تفکیک با یافته‌های سایر محققین مقایسه شده و در صورت وجود اختلاف، دلایل آن با استفاده از منابع علمی توضیح داده می‌شوند.

فصل چهارم: بحث و نتیجه‌گیری :

در این فصل مهمترین نتیجه (نتایج) اخذ شده از تحقیق آورده می‌شود. پیشنهادات: محقق بر اساس یافته‌های مطالعه خود و با هدف روشن شدن زوایای تاریک آن یا هدایت تحقیقات بعدی پیشنهادات خود را ارائه می‌دهد.

د- چکیده به زبان انگلیسی: مطابق فرم (ب) که حتی‌الامکان ترجمه چکیده فارسی و شامل کلمات کلیدی می‌باشد.

رعایت نکات کلی در نگارش متن

- ۱- حتی‌المقدور توصیه می‌شود که در نگارش به جای افعال معلوم از افعال مجهول استفاده گردد. برای مثال به جای «دو سی‌سی داروی ... تزریق نمودم» از جمله - دو سی‌سی داروی ... تزریق گردید» استفاده شود.
- ۲- نویسنده بایستی در مواردی از قبیل انتخاب کاغذ و نوع تایپ، تمیز و مرتب بودن متن، املا صحیح کلمات، رعایت قواعد و اصول نگارش و دستور زبان، نقطه‌گذاری و علامات دیگر توجه کافی مبذول نماید.
- ۳- همان طوری که اشاره شد اندازه حروف انتخابی برای متن طرح، قلم ۱۲ Tahoma در نظر گرفته شده و برای عناوین از قلم ۱۴ Tahoma سیاه استفاده گردد. گزارش نهایی طرح در محیط Word ۲۰۰۳ تایپ و لوح فشرده (CD) آن به همراه یک نسخه چاپ شده (قبل از جلد گرفتن) از طریق مجری یا مجریان طرح به معاونت پژوهشی دانشگاه ارسال گردد.
- ۴- تناسب بین اندازه عناوین و حروف بایستی رعایت گردد.
- ۵- اولین سطر هر پاراگراف با رعایت ۸ کاراکتر فاصله خالی درج شود.
- ۶- فاصله بین دو پاراگراف برابر فاصله معمولی بین دو سطر باشد.
- ۷- از به کار بردن معادل‌های متنوع یک واژه در متن خودداری نمود.

شماره‌گذاری صفحات

- ۱- هیچ یک از صفحات قبل از فهرست مطالب، شماره‌گذاری نمی‌شوند.
- ۲- صفحات اولیه و چکیده فارسی با حروف ابجد (الف، ب، ج، د، ه، و، ز، ...) یا نمادهای رومی شماره‌گذاری می‌شوند.
- ۳- شماره‌گذاری با عدد از اولین صفحه مقدمه و هدف شروع شده و تا آخرین صفحه ادامه می‌یابد.
- ۴- شماره‌های صفحات در پائین و وسط صفحه درج گردد.

شماره‌گذاری عناوین

- ۱- برای شماره‌گذاری عناوین بخش‌های هر فصل و زیر بخش‌ها از اعداد استفاده گردد.
برای مثال: ۱- مقدمه، ۱-۱- پیشینه طرح (مروری بر تحقیقات انجام شده)، .....
۲- حداکثر ارقام استفاده شده در شماره عناوین نبایستی از چهار عدد بیشتر باشد.
برای مثال: ۱-۱-۲-۳-۱- نقش هیپوفیز
۳- در صورت نیاز به تقسیم‌بندی بیشتر می‌توان آخرین عنوان را کمی درشت‌تر از متن تایپ نمود.

استفاده از جداول، نمودارها و تصاویر

- ۱- برای استفاده از جداول، نمودارها و تصاویر بایستی ابتدا اختصاراً در متن به آنها اشاره نمود یا به مهمترین نتیجه‌ای که می‌توان از آن جدول، نمودار یا تصویر استنباط نمود اشاره کرد. در این صورت بایستی جدول یا نمودار یا تصویر را در اولین فضای مناسب درج نمود.
- ۲- جداول، نمودارها و تصاویر بایستی خوانا، دقیق و مرتب باشند. هر جدول، نمودار، یا تصویر بایستی بدون نیاز به مراجعه به متن بتواند اطلاعات مورد نظر را ارائه داده و یافته‌های موجود در آن قابل تجزیه و تحلیل باشند.
- ۳- هر جدول، نمودار یا تصویر دارای شماره و عنوان می‌باشد که باید با قلم ۱۲ Tahoma تایپ گردد.
- ۴- شماره جدول، نمودارها و تصاویر مستقل از یکدیگر می‌باشد.
- ۵- عناوین جداول، نمودارها یا عکس‌ها بایستی در عین اختصار، مفید و کامل باشد.
- ۶- شماره‌ها و عناوین جداول در بالای آنها و شماره‌ها و عناوین نمودارها و تصاویر در زیر آنها درج گردد.
- ۷- فاصله بالانویسی جدول و زیرنویسی نمودار و تصویر برابر ۱/۵ سطر در نظر گرفته شود.
- ۸- نقل قول‌های موجود در جملات متن اصلی طرح لازم است دارای مأخذ هر جمله در انتهای آن در داخل پرانتز و بر اساس لیست منابع درج گردد.
- ۹- ترجیحاً بایستی در انتهای هر یک از پاراگراف‌ها منابع آنها را ذکر نمود.
- ۱۰- در صورت نیاز به ذکر نام محقق یا محققین و ضمن رعایت اصول پانویسی، بایستی پس از ذکر آنها، سال انتشار مقاله در داخل پرانتز بلافاصله آورده شود. در صورتی که محققین دو نفر باشند نام آنها با « و » جدا شده ولی در مورد محققین بیش از دو نفر فقط نام محقق اول به انضمام « و همکاران » ذکر می‌گردد.
مثال‌ها:

تامسون (۱۹۷۸)، تامسون و جاویتز (۱۹۸۱) تامسون و همکاران (۱۹۹۲)

جدول: اطلاعات آماری و داده هایی را که به دلیل حجم زیاد نتوان در متن گنجانند بایستی دسته بندی و در جدولهای مناسب ارائه کرد. تنظیم یک جدول مناسب دارای قواعدی به شرح زیر است.

I- شماره و عنوان کامل در بالای جدول (همراه با اشاره به جمعیت مورد مطالعه، زمان و مکان).

II - قرار دادن متغیر مورد نظر در اولین ستون و تعداد و درصد آن در ستونهای بعدی (در جداول یک متغیره) (مانند جدول شماره ۱)

دول شماره ۱ - توزیع سنی بیماران مراجعه کننده به درمانگاه قلب نمازی در سال ۱۳۷۱

گروه سنی (سال)	تعداد	درصد
≤۱۵	۲۰۰	۲۰
۱۶-۲۹	۳۵۰	۳۵
۳۰-۴۴	۲۵۰	۲۵
≤۴۵	۲۰۰	۲۰
جمع	۱۰۰۰	۱۰۰

III- قرار دادن متغیر مستقل در سطرها افقی و متغیرهای وابسته در ستونهای عمودی در جداول دو متغیره ای که رابطه یک متغیر مستقل را با یک متغیر وابسته نشان می دهد. (مثال: جدول شماره ۲)

جدول شماره ۲ - توزیع فراوانی طول مدت شیردهی در مادران مراجعه کننده به مرکز بهداشتی درمانی شفا بر حسب گروه سنی در سال ۱۳۷۱

سن بر حسب سال	طول مدت شیر دادن		
	بیشتر از ۱۲ ماه	۶-۱۱ ماه	۰-۵ ماه
۱۵-۲۴			
۲۵-۳۴			
۳۵+			
جمع			

IV- هر جدول باید دارای سطر و ستون جمع باشد.

V- محتوای جدول (عناوین سطرها و ستونها و ارقام مندرج و درصدها و...) واضح و با معنی باشد. اگر به علت کمبود جا از علائم اختصاری استفاده می شود، شرح این علائم بایستی در زیر جدول و با حروف ریزتر آورده شود.

VI- جداول فارسی از راست به چپ تنظیم شود.

VII: در جداولی که آزمون آماری آورده شده، نوع تست بکار رفته و مقدار آن (مثلاً $t = 3/85$ ، $x \pm = 6/25$) و مقدار p (مثلاً $P \leq 0/50$) ارائه شود. شد

تصویر و نمودار: هنگامی که تفهیم اطلاعات بخاطر گستردگی، تنوع و یا برخی از ویژگیها (مثلاً روند تغییرات) توسط جدول مشکل باشد نمودار به کمک ما می آید.

پانویس‌ها

در متن طرح بایستی حتی الامکان از درج کلمات لاتین خودداری نمود. کلمات و اصطلاحات لاتین بایستی همراه با پانویس مربوطه استفاده گردند. به این ترتیب که در کنار معادل یا تلفظ فارسی مناسب آن، عدد نشان‌دهنده پانویس درج شده و در زیر متن در جلوی آن عدد، کلمه لاتین با املای صحیح نوشته شود. پانویس‌ها از متن اصلی توسط خط افقی که تا متن به اندازه دو سطر فاصله دارد جدا می‌شوند. در هر حال پانویس بایستی در کادر اصلی یعنی تا ۳ سانتی‌متری لبه پایینی کاغذ خاتمه یابد. چنانچه تعداد پانویس‌های یک صفحه زیاد و هر کدام کوتاه باشند می‌توان آنها را در سطر افقی و پشت سر هم درج نمود. شماره پانویس‌های هر صفحه مستقل درج گردد. نام‌های علمی براساس مقررات بین‌المللی چه به شکل فارسی و به شکل لاتین (در پانویس یا در لیست منابع) بایستی به صورت ایتالیک نوشته شود.

سیستم واحد

سیستم واحد مورد استفاده در طرح، سیستم بین‌المللی متریک SI می‌باشد. در صورتی که استفاده از واحدهای دیگر لازم است معادل هر یک اعداد در پرانتز درج گردد.

منابع مورد استفاده:

منابع علمی مورد استفاده مطابق دستورالعمل ذیل گزارش گردد:

کلیه منابعی که در متن ذکر شده اند، باید در فهرست منابع با مشخصات کامل نوشته شوند. مشخصات منابعی که در طول گزارش به آنها استناد شده است می‌تواند به شرح زیر باشد:

۱- آدرس مقاله از مجله علمی با یک نویسنده و یا بیش از یک نویسنده:

- اسم (اسامی) نویسندگان (نام خانوادگی حرف اول نام) سال انتشار. موضوع. مشخصات مجله (شامل خلاصه نام مجله، شماره، دوره، صفحه) به ترتیب تایپ می‌گردد. در مورد خلاصه نام مجله به نوشتارهای مجله مربوطه مراجعه شود.

مثال‌ها:

Eaton R.A. ۱۹۷۲. Fungi growing on wood in water cooling towers, Int. Biodetn. Bull., ۸:۳۹-۴۸.

نوروزیان ا. و مألوفی ف. ۱۳۷۰، ارزیابی مقایسه‌ای از بیحسی لیدوکائین و زایلازین از طریق اپی دورال در گاو. مجله دانشکده دامپزشکی، (۲) ۳۶:۳۵-۳۶.

Hugheus P.C.R. and Tanner J.M. ۱۹۷۳. Radiographic study of the growth of the rat hormone, J. Anat., ۱۱۴(۳): ۴۳۹-۴۴۸.

Eroksuz Y., Ilhan N., Cevik A., Yaman I. and Ceribasi A.O. ۲۰۰۲. Toxicity of dietary *Heliotropium dolosum* seed to Japanese quail, Vet. Hum. Toxicol., ۴۴: ۲۶۴-۲۶۸

۲- آدرس مقاله از کتاب : الف- کتاب مجموعه مقاله نیست ب- کتاب مجموعه مقاله است و هر مقاله یک نویسنده دارد.

الف- اسم (اسامی) نویسندگان، سال انتشار. موضوع. جلد، مترجم، چندمین چاپ، نام ناشر، محل نشر، صفحه می بایست ذکر گردد.

مثال ها :

حکمتی پ.، شهراسبی ح.، حسینون م. و انصاری پ. ۱۳۴۸. جراحی نشخوارکنندگان، تهران، انتشارات چهره، صفحه ۲۱۰.

Satchell G.H. ۱۹۷۱. Circulation in fishes, Cambridge University press, pp. ۲۷۳-۲۸۰.

ب- اسم (اسامی) نویسندگان، سال انتشار. عنوان مقاله. صفحه شروع - صفحه پایان. عنوان کتاب، شماره چاپ، اسم فامیل گردآورنده، حرف اول اسم کوچک گردآورنده، نام ناشر، محل انتشار.

Eddy J.M.P. ۱۹۷۲. The pineal complex. pp. ۱۹۱-۱۹۶. In: The Biology of lampreys. Eds., Hardisty, M.W. and potter, L.C. London, Academic press.

تکثیر طرح

تکثیر طرح به تعداد ۱ نسخه (عطف زدن بغل مجلد) صورت گرفته و صحافی توسط مجری محترم طرح به همراه CD انجام می گیرد.

معاونت پژوهشی

(قلم B Nazanin تیره، اندازه ۲۸)

گزارش نهایی طرح تحقیقاتی

(قلم B Titr تیره، اندازه ۱۸)

عنوان طرح پژوهشی

(نوشتن عبارت فوق لازم نیست. صرفاً برای نشان محل تایپ عنوان است)

(قلم B Titr تیره، اندازه ۲۴)

مجری (مجریان) طرح:

(قلم B Nazanin تیره، اندازه ۲۸)

همکار / همکاران طرح :

(قلم B Nazanin تیره، اندازه ۲۸)

گروه ، دانشکده

(قلم B Nazanin تیره، اندازه ۲۰)

تاریخ

(قلم B Nazanin تیره، اندازه ۱۶)

فرم ب - تنظیم چکیده انگلیسی

Title

(نوشتن کلمه فوق لازم نیست. صرفاً برای نشان محل تایپ عنوان است)
(Time new roman, Size ۱۶, Plain & Bold)

Author (s)

(نوشتن کلمه فوق لازم نیست. صرفاً برای نشان محل تایپ عنوان است)
(Time new roman, Size ۱۴, Italic & Bold)

Abstract/Summary

Text (Time new roaman, Size ۱۲, Plain)

Key words:

(Time new roaman, Size ۱۲, Plain)

Islamic AZAD University
Tehran North Branch

Vice Chancellor for Research

(Time new roman, Size ۲۲, Plain & Bold)

Final Report of Research Project

(Time new roman, Size ۱۸, Italic & Bold)

Title

(نوشتن کلمه فوق لازم نیست. صرفاً برای نشان محل تایپ عنوان است)

(Time new roman, Size ۲۰, Plain & Bold)

Researcher (s)

(Time new roman, Size ۲۰, Italic & Bold)

(نوشتن کلمه فوق لازم نیست. صرفاً برای نشان محل تایپ اسامی نویسندگان) است که بجای آن می توان از کلمه **By** نیز

استفاده شود)

(Time new roman, Size ۲۰, Plain & Bold)

Department of

(Time new roman, Size ۲۰, Italic & Bold)

Faculty/College of

(Time new roman, size ۱۸, Plain & Bold)

This Research Project Has Been Financially Supported by the Office of Vice

Chancellor for Research

(Time new roaman, Size ۱۴, Plain & Bold)

Date:

(Time new roaman, Size ۲۲, Plain & Bold)